LEGEARTIS ИНГ-ПРО

ISSN 2406-1085

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

фебруар 2022 / број 113 2/2022

Увођење компетенција за рад службеника у јединицама локалне самоуправе

- Ништавост правних послова у судској пракси – други део
- Правни статус чланова и директора привредних друштава према измењеном Закону о привредним друштвима
- Приговор као правно средство у управном поступку
- Коментар Закона о изменама и допунама Закона о патентима
- Кривично дело изазивање опште опасности у судској пракси

ЈАВНЕ НАБАВКЕ И БУЏЕТИ • ГРАЂАНСКО ПРАВО • КРИВИЧНО ПРАВО • УПРАВНО ПРАВО • ПРИВРЕДНО ПРАВО • РАДНО ПРАВО • УНАКРСНИ ПОГЛЕД

Србија, Златибор, водопад Гостиље

Дивна

Здравет Воде Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА:
0800 111 111

LEGEARTIS ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
www.legeartis.rs

ISSN 2406-1085
Година X, број 113, фебруар 2022.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:
Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:
Ана Фулетин

Сарадници:
Александра Михаиловић
Весна Мартиновић
Весна Филиповић
Владимир Саичић
Драгана Марчетић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Никола Пантелић
Саша Кулић

Технички уредник:
Милена Станковић

Лектура:
Милица Радованчев

Графичка припрема:
Мирослав Арамбашић

Штампа:
Digital art, Београд

Редакција:
Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014)- . - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

И у фебруарском броју часописа настављамо са коментарисањем новина у Закону о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, с тим што је сада акценат стављен на оне новине које се односе на одредбе којима се уводе компетенције потребне за рад службеника, при чему је за примену тих одредби донет и посебан подзаконски акт.

Спорови поводом ништавости појединих правних послова веома су заступљени, тако да се серија текстова посвећена наведеној теми наставља и у овом броју, све у светлу новије праксе грађанских судова.

У Закону о привредним друштвима измењене су и одредбе које се односе на приступање члана друштву и пренос удела, као и одредбе које се односе на директоре у погледу регулисања њихових накнада, што је детаљније размотрено у рубрици „Привредно право".

У тексту у оквиру рубрике „Управно право" анализиран је приговор као правно средство у управном поступку које је у много чему специфично, па у теоријском смислу није једноставно одредити се према њему, при чему је то и једино правно средство у ЗУП-у које се не изјављује против управног акта.

Глобализација, убрзани развој дигиталних технологија и пандемија вируса корона довели су социјалне разлике и неправде до усијања, чему је посвећен текст у рубрици „Поводом…", а у рубрици „Кад језик пресуди" представљене су могућности идентификације гласа путем форензичких анализа.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца", „Регистар прописа донетих између два броја" и „Календар важења правних аката".

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**

Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

ИНГ-ПРО

Зашто баш PROPISI.NET?

- Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

WWW.**PROPISI.NET**

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

4 Увођење компетенција за рад службеника у јединицама локалне самоуправе

ГРАЂАНСКО ПРАВО

12 Ништавост правних послова у судској пракси – други део

УПРАВНО ПРАВО

27 Приговор као правно средство у управном поступку

ПРИВРЕДНО ПРАВО

31 Правни статус чланова и директора привредних друштава према измењеном Закону о привредним друштвима

35 Коментар Закона о изменама и допунама Закона о патентима

КРИВИЧНО ПРАВО

40 Кривично дело изазивање опште опасности у судској пракси

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

45 Примена у пракси Закона о бесплатној правној помоћи

53 Начини и услови за утврђивање смрти, преузимање тела умрлих лица и друга питања

РУБРИКЕ

59 Портал читалаца

62 Поводом Међународног дана социјалне правде

72 Кад језик пресуди: Форензичка анализа гласа и идентификација говорника

81 Преглед прописа донетих између два броја

86 Календар аката

Увођење компетенција за рад службеника у јединицама локалне самоуправе

И у овом броју наставља се са коментарисањем новина у Закону о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, с тим што је сада акценат стављен на оне новине које се односе на одредбе којима се уводе компетенције потребне за рад службеника, при чему је за примену тих одредби донет и посебан подзаконски акт.

Мр Жељко Албанезе

Уводне напомене

Након што су компетенције 2019. године уведене у радне односе државних службеника на републичком нивоу, сада се уводе и за службенике на осталим нивоима власти. То је учињено изменама и допунама Закона о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, које су објављене у „Службеном гласнику РС" бр. 114/2021 (даље: Измене Закона), који је ступио на снагу 8. 12. 2021. године, а примењује се од 1. 1. 2022. године. Након што је за примену Измена Закона по датом питању објављен и посебан подзаконски акт, укупну регулативу компетенција чине:

1) Закон о запосленима у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе („Сл. гласник РС" бр. 21/2016, 113/2017, 113/2017 – др. закон, 95/2018 и 114/2021 – даље: Закон) и

2) Уредба о одређивању компетенција за рад службеника у органима аутономних покрајина и јединицама локалне самоуправе („Сл. гласник РС" бр. 132/2021, ступила на снагу 7. 1. 2022. године – даље: Уредба).

У овом тексту пажња ће бити усмерена на компетенције службеника у јединицама локалне самоуправе. Увођење и примена оквира компетенција на локалном нивоу представља комплексан подухват, имајући у виду бројност јединица локалне самоуправе (даље: ЈЛС), њихову разуђеност, неуједначен број и обученост запослених у јединицама за управљање људским ресурсима, који су главни носиоци примене наведеног концепта. У складу са тим, систем компетенција за запослене у органима ЈЛС интегрисаће се у нормативни оквир (фазно), при чему се у овој фази измена Закона дефинишу компетенције и врши њихова подела, а систем компетенција интегрише се у правилнике о организацији и систематизацији радних места као обавезан елемент садржине правилника. Тиме се стварају услови да се на локалном нивоу власти обезбеди добра основа за потпуно увођење система компетенција и у остале функције управљања људским ресурсима, тј. у поступак запошљавања и у систем оцењивања, односно вредновања радног учинка.

Шта су компетенције у раду службеника у ЈЛС?

Према уводном тексту у новом члану 16а Закона – „Компетенције за рад службеника" – процеси управљања људским ресурсима у ЈЛС заснивају се на компетенцијама потребним за делотворно обављање послова у служби и организацији јединице локалне самоуправе. У смислу Закона **компетенције представљају скуп знања, вештина, особина, ставова и способности које службеник поседује, који обликују његово понашање и воде постиза-**

РАДА – потребно је да се на основу описа послова радног места, у поступку утврђеном уредбом којом се уређују критеријуми за разврставање радних места и мерила за опис радних места службеника, одреде оне посебне функционалне компетенције у одређеној области рада и области знања и вештина из те компетенције, утврђене Уредбом, које су потребне за делотворно обављање послова у конкретној области рада. При томе (члан 33. Уредбе):

а) ако из описа послова радног места произлази да се послови обављају само из једне области рада – утврђује се посебна функционална компетенција са свим или са најмање четири области знања и вештина из те компетенције које запослени мора да поседује да би делотворно обављао послове;

б) ако из описа послова радног места произлази да се послови обављају из две или више области рада – утврђују се посебне функционалне компетенције и најмање три области знања и вештина из тих компетенција које запослени мора да поседује да би делотворно обављао послове, с тим што, изузетно, ако се послови радног места обављају из области рада послови руковођења – утврђују се све области знања и вештина из те компетенције.

Према томе, посебне функционалне компетенције у одређеној области рада и области знања и вештина из те компетенције, утврђене при састављању описа послова радног места, уносе се у образац компетенција.

2) Ако се ради о посебним функционалним компетенцијама **ЗА ОДРЕЂЕНО РАДНО МЕСТО** – на основу описа послова радног места, у поступку утврђеном уредбом којом се уређују критеријуми за разврставање радних места и мерила за опис радних места службеника, одређују се оне посебне функционалне компетенције за одређено радно место и области знања и вештина за ту компетенцију потребне за обављање послова тог радног места. Посебне функционалне компетенције за одређено радно место и области знања и вештина из те компетенције, утврђене при састављању описа послова радног места, уносе се у образац компетенција.

Обавезе јединица локалне самоуправе након Уредбе

Измене Закона у примени су од 1. јануара 2022. године, а Уредба од 7. јануара 2022. године. Дакле, стручне службе у ЈЛС имају елементе да приступе имплементацији прописаних компетенција у своја општа акта. При томе подсећамо на то да је чланом 35. Измена Закона прецизирано да се правилници о организацији и систематизацији радних места у службама ЈЛС морају ускладити са одредбама Измена Закона у року од девет месеци од дана ступања на снагу тих измена, дакле до 8. септембра 2022. године. То је, дакле, рок за израду свих образаца компетенција у свакој појединој ЈЛС и њихово интегрисање у правилнике о организацији и систематизацији радних места, као обавезног елемента садржине тих правилника.

Поред свега, потребно је имати у виду да се, према новој битној одредби **у члану 47. став 5. Закона**, радна места службеника, услови за рад на њима, **потребне компетенције** и број службеника одређују правилником о организацији и систематизацији радних места. Наведена одредба указује на то да ће органи локалне власти морати да допуњују своје садашње правилнике јер Закон сада прописује да се правилником, поред радних места службеника, услова за рад на њима и броја службеника, одређују и потребне компетенције на сваком радном месту.

У међувремену конкурси за попуњавање радних места који су покренути до почетка примене Измена Закона (дакле, до 1. јануара 2022. године), окончаће се применом прописа према којима су започети, што значи да се на те конкурсе неће примењивати законске одредбе о компетенцијама службеника.

У сваком случају, ефекат наведених новина требало би да се огледа у томе што ће службеници за рад на радним местима у ЈЛС у актима о систематизацији, као услове, имати утврђене компетенције, односно знања, вештине, особине, ставове и способности које обликују њихово понашање и воде постизању очекиване радне успешности.

Ништавост правних послова у судској пракси – други део

Спорови поводом ништавости појединих правних послова веома су заступљени, тако да се серија текстова посвећена наведеној теми наставља и у овом броју, све у светлу новије праксе грађанских судова.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Весна Филиповић,
судија Апелационог суда у Београду

Да подсетимо, у првом делу текста, који је објављен у децембарском броју 2021. године, разматрана је ништавост правних послова у грађанском праву, и то у погледу законског оквира, како кроз Закон о облигационим односима тако и кроз Закон о наслеђивању, али и друге прописе. У вези са тим понуђен је и осврт на нека општа питања која се често понављају у судској пракси, а тичу се ништавости, с тим што је поменута и ништавост уговора о промету непокретности и уговора о доживотном издржавању. Такође, дотакнута је и тема ништавости уговора о поклону.

С обзиром на то да се ради о важном институту грађанског права, који је веома често коришћен као аргумент странака у парничним споровима, у другом делу текста аутори ће дати преглед судске праксе која се тиче општих питања о ништавости која нису била обрађена у првом делу, али и ништавости појединих послова грађанског права који нису били предмет разматрања раније.

НИШТАВОСТ УГОВОРА – ПРЕДМЕТ ОБАВЕЗЕ ЈЕ НЕОДРЕЂЕН ИЛИ НЕОДРЕДИВ

Када је у питању закључење уговора са јавним предузећем у чијој је надлежности закључење одређене врсте уговора (накнада за уређење грађевинског земљишта), **појавило се, као спорно, питање да ли недостатак одређености престација једне стране може да води ништавости уговора према одредбама Закона о облигационим односима**. Наведену ситуацију, која није ретка у пракси редовних судова, илуструје предмет у ком је расправљано о ваљаности закључених уговора којима су регулисана међусобна права и обавезе корисника и Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београд ЈП у вези са накнадом за уређивање грађевинског земљишта за изградњу (предметног) објекта. Утврђење ништавости је тражено јер уговор закључен између парничних странака не садржи обим, структуру и рокове за уређење грађевинског земљишта на локацији на којој су тужиоци изградили стамбени објекат, као битне елементе тог уговора у смислу члана 74. Закона о планирању и изградњи. Тужиоци сматрају да на наведени начин предмет обавезе тужене Дирекције није одређен нити одредив, због чега је уговор који су странке закључиле противан наведеној законској одредби и ништав правни посао у смислу члана 103. у вези са члановима 26, 46, 47. и 50. Закона о облигационим односима.

Предмет спорних уговора одређен је делом вољом уговорних страна, а делом одредбама Закона о планирању и изградњи. Због тога се питање одређености уговорне обавезе тужене Дирекције не може ценити само са становишта формалних пропуста – изостављања података о обиму, структури и роковима за извођење радова на уређењу грађевинског земљишта, тако да ти пропусти, и када постоје, немају за последицу апсолутну ништавост уговора, јер су законом дефинисани радови уређивања грађевинског земљишта и исти се

његову пуноважност потребно да буду испуњени материјалноправни услови прописани за двостране уговоре (члан 1093. 300), као и процесноправни услови – да је постигнути споразум саопштен суду на записник, да је записник прочитан странкама и да су га оне потписале (члан 337. ЗПП). Стога су у конкретном случају на пуноважност предметног поравнања без утицаја наводи жалбе да у закључењу истог нису учествовали тужени АА и ББ, **јер је одредбом члана 148. став 3. Закона о облигационим односима прописано да се уговором може успоставити право у корист трећег лица, дакле лица које није уговарач, а то лице, према одредби члана 149. истог закона, стиче сопствено и непосредно право из таквог уговора**. Тужени АА и ББ су у поседу стана који је предмет поравнања, а од закључења поравнања воде се и као порески обвезници на тој непокретности, што значи да су прихватили поравнањем уговорено право (корист), па уговарачи поравнања исто на основу одредбе члана 150. ЗОО не могу опозвати или изменити."

(Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2802/20 од 9. 12. 2020. године)

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Како су спорови поводом ништавости појединих правних послова веома заступљени, то ће аутори у следећем наставку текста о ништавости представити праксу која се тиче ништавости уговора о коришћењу и откупу стана, затим ништавости уговора о претварању заједничке просторије у стан, као и ништавости уговора о инвестирању.

ИНГ-ПРО ВЕБИНАРИ У ФЕБРУАРУ

Најважније новине у законима из области образовања – 22. 2. 2022. године

Више информација на страни 26.

Веб-серијал „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ"

Девети део: ***Медијско право у судској пракси*** – 28. 2. 2022. године

Више информација на страни 39.

ИНГ-ПРО ВЕБИНАР У ФЕБРУАРУ

Најважније новине у законима из области образовања

Датум одржавања: **22. фебруар 2022. године**

Вебинар ће пре свега бити посвећен најважнијим новинама које доносе Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, Закон о изменама и допунама Закона о основном образовању и васпитању и Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању, као што су:

- упис ученика у школу и одговорност за редовно похађање наставе;
- праћење и оцењивање ученика;
- приговор на испите којима се завршава ниво образовања;
- мандат и надлежност органа управљања;
- пријем у радни однос на неодређено време;
- усклађивање општих аката установа;
- друга актуелна питања.

Предавач: **Биљана Ђанић**, дипл. правник, секретар школе

*Линкови за премијерни приказ вебинара биће доступни на Инфо-панелу, у оквиру издања **Прописи.нет**, док је рејризне приказе вебинара моћуће погледати у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари", у групи „ИНГ-ПРО вебинари".*

Приговор као правно средство у управном поступку

У којим ситуацијама може да се примени приговор као правно средство, у ком року и коме се изјављује, какав је поступак по приговору – размотрено је у овом тексту.

Саша Кулић,
дипл. правник

До доношења сада важећег Закона о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење – даље: ЗУП), односно до његовог ступања на снагу, у нашем правном систему, када је реч о законима којима је уређен општи управни поступак, правна средства („правни лекови”) могла су да се изјављују само против управних аката. Управни акти доносили су се након спроведених управних поступака у којима су се решавале управне ствари. При таквој концепцији управног поступка многе радње (активности) органа јавне власти нису се сврставале у управне ствари, па стога нису за последицу имале доношење управних аката, услед чега, последично, није ни било потребе за правним средствима у правилима општег управног поступка. Заправо, и теорија, али и управна и судска пракса имале су велике потешкоће да одреде да ли неки конкретан поступак представља решавање управне ствари или не. У суштини, било је тешко одредити шта све потпада под управне ствари. То се посебно односи на период у ком је, поред класичног права, егзистирао и систем самоуправног права, па је и проблем био још сложенији и тежи.

ЗУП је по први пут наведену дилему макар начелно уклонио, и то тако што је у члану 2. прописао да је управна ствар појединачна ситуација у којој орган, непосредно примењујући законе, друге прописе и опште акте, правно или фактички утиче на положај странке тако што доноси управне и гарантне акте, закључује управне уговоре, предузима управне радње и пружа јавне услуге. Управна ствар је и свака друга ситуација која је законом одређена као управна ствар. На тај начин су и нека друга поступања, а не само она када се доносе управни акти, добила статус управних ствари. Стога је и систем правних средстава морао да претрпи одређене измене.

У овом тексту нећемо се бавити врстама и поделама правних средстава у управном поступку, већ ћемо се ограничити на једно од њих – приговор, и то из више разлога: то је ново правно средство у нашем управном поступку, у много чему је специфично и у теоријском смислу није једноставно одредити се према њему, а и то је једино правно средство у ЗУП-у које се не изјављује против управног акта. Наравно, још је важније од тога како примена наведеног правног средства функционише у пракси.

Примену приговора законодавац је прописао већ у начелима управног поступка. **У члану 13. став 2. ЗУП-а прописано је да странка има право на приговор у случајевима утврђеним тим законом**. У наредном ставу истог члана могућност изјављивања приговора призната је и надлежним државним органима када су на то овлашћени законом. Како је истим чланом ЗУП-а прописано и право на жалбу као редовно правно средство, можда би могло да се закључи да је и приговор редовно правно средство. Или ипак не може? Потребно је најпре видети у којим ситуацијама може да се примени приговора као правно средство.

Приговор је специфично правно средство, које у управном поступку може да се изјави у три различите ситуације:

- **због неиспуњења обавеза из управног уговора,**
- **због управне радње и**
- **због начина пружања јавних услуга.**

не мора да буде увек случај. Рецимо, странка може да буде незадовољна начином на који се решењем о усвајању приговора отклањају последице управне радње или начином на који се налаже предузимање управне радње уколико она није била предузета. Поред тога, против решења којим је усвојен приговор жалбу може да изјави неко ко има својство странке из члана 44. ставови 2. и 3. ЗУП-а. Међутим, овде ваља изнети једну важну напомену. Наиме, у погледу поступка по жалби против решења донетог по приговору примењују се правила ЗУП-а о жалби. То значи да је жалба начелно допуштена, осим уколико ЗУП-ом или другим законом није искључена.

У другој од те две ситуације жалба не може да се изјави, већ може да се покрене управни спор пред Управним судом. Рецимо, одредбом из члана 151. став 2. ЗУП-а прописано је да против решења Владе не може да се изјави жалба. То конкретно значи следеће: ако је странка изјавила Влади приговор због неиспуњења обавеза из управног уговора који је закључила са њом, па Влада поводом изјављеног приговора донесе решење којим одбија приговор против тог решења, Влади не може да се изјави жалба, али може да се покрене управни спор у року од тридесет дана од дана пријема решења Владе. Дакле, **поступак по решењу којим је одбијен приговор најпре зависи од тога да ли је против тог решења уопште могуће изјавити жалбу, односно да ли је жалба допуштена**.

Уколико је жалба допуштена, спроводи се поступак по жалби прописан ЗУП-ом, али опет уз извесне специфичности. Наиме, чланом 150. прописано је да орган који одлучује о жалби против решења о приговору има овлашћења као орган који је одлучивао о приговору. Та одредба завређује посебну пажњу, с обзиром на то да се њоме прописује унеколико другачији поступак у односу на онај по жалби у другим случајевима прописаним у ЗУП-у. Ради се о томе да орган који одлучује о жалби против решења о приговору има иста овлашћења као и руководилац који је одлучивао о приговору, а то значи да жалбу може да одбаци, одбије или усвоји. Међутим, ако усвоји жалбу, онда мора и да мериторно одлучи о жалбеним разлозима. То, другим речима, значи да орган који решава по жалби против решења о приговору не може да усвоји жалбу и врати руководиоцу предмет на поновно одлучивање, већ мора да одреди даљи начин испуњења обавеза органа из управног уговора и одлучи о захтеву за накнаду штете – ако је приговор изјављен поводом управног уговора, а затим да обустави предузимање управне радње и одреди начин на који се отклањају њене последице или да наложи предузимање управне радње – ако је приговор изјављен због управне радње, односно да наложи предузимање законом одређених мера ради отклањања недостатака у пружању јавне услуге – ако је приговор изјављен због начина пружања јавних услуга. Такво законодавно решење је, по свему судећи, мотивисано ефикаснијом (у највећем броју случајева бржом) заштитом права и интереса грађана јер би одуговлачење са поступком могло да произведе непоправљиве последице, посебно у погледу пружања јавних услуга, како је раније напоменуто.

На крају, сумирајући претходна излагања о приговору као новом правном средству у ЗУП-у, могло би се рећи да је законодавац учинио значајан искорак у правцу ефикаснијег остваривања права на заштиту странака, посебно у појединим управним активностима. Но, велико је питање да ли пракса показује да је такав концепт заштите права и правних интереса грађана уистину ефикасан. Закључак о томе могао би да се донесе само уколико би могао да се оствари увид у то колико често странке изјављују приговоре у ситуацијама које су прописане ЗУП-ом, колико приговора бива усвојено, односно одбијено и у којим роковима се пружа заштита. Рецимо, органи и организације које пружају јавне услуге могле би да на свом званичном интернет сајту, у оквиру извештаја о раду за претходну годину, прикажу и податке о приговорима и исходима по тим приговорима. То би био одличан показатељ о томе да ли поменути концепт правне заштите, инаугурисан кроз приговор као ново правно средство, заслужује прелазну оцену или га ваља мењати. Нажалост, до наведених података тешко се долази јер пружаоци јавних услуга, бар за сада, нису показали претерано интересовање за то да их учине доступним. Нема сумње у то да јавност има оправдан интерес да такви подаци буду објављени.

Правни статус чланова и директора привредних друштава према измењеном Закону о привредним друштвима

Међу изменама Закона о привредним друштвима значајно место заузимају измене које се односе на чланове привредних друштава, а тичу се приступања члана друштву и преноса удела, као и измене које се односе на директоре у погледу регулисања њихових накнада.

Владимир Саичић,
дипл. правник

ЧЛАНОВИ ДРУШТВА

Закон о привредним друштвима измењен је у члану 175, који регулише услове и последице преноса удела, а допуњен је тако што је додат члан 175а, који регулише питање последица одлуке суда којом се утврђује ништавост уговора о преносу удела.

Изменењеним Законом о привредним друштвима прописано је да се, у случају приступања новог члана друштву, уговор о приступању новог члана друштву закључује у писаној форми, са овереним потписом лица које приступа друштву и лица овлашћеног одлуком скупштине друштва којом се одобрава приступање новог члана друштву. С обзиром на то да скупштина друштва са ограниченом одговорношћу, сагласно члану 200. став 1. тачка 21) ЗПД, одобрава приступање новог члана друштву, изменама Закона морало је да буде регулисано како до тог приступања долази, односно каква је форма уговора о приступању, што пре измена није било посебно прописано. **Дакле, по новом законском решењу, скупштина друштва са ограниченом одговорношћу треба да изда посебно овлашћење одређеном лицу да у име привредног друштва закључи уговор о приступању са чланом који приступа, као другом уговорном страном. Законским одредбама нису прописана посебна ограничења за пуномоћника, па из тога произлази да, као пуномоћник, у име друштва може да наступи свако пословно способно лице.**

У датом случају донекле се одступа од паралелизма форми, који је Законом о облигационим односима утврђен као основни принцип при давању пуномоћја приликом закључења уговора. Наиме, чланом 90. Закона о облигационим односима прописано је да форма прописана законом за неки уговор или који други правни посао важи и за пуномоћје за закључење тог уговора, односно за предузимање тог посла, с тим што, кад се пуномоћје даје за закључење уговора или предузимање којег другог правног посла за који је прописан облик јавно потврђене (солемнизоване) исправе или јавнобележничког записа, довољно је да потпис властодавца буде оверен. Међутим, по питању одлуке скупштине пуномоћје издаје колективни орган, а исто се даје одлуком донетом на заседању тог колективног органа – скупштине, тако да потпис властодавца не може да буде оверен код јавног бележника. То је могуће само уколико се одлука доноси у једночланом друштву или у двочланом друштву са једнаким уделима чланова. У свим другим случајевима, када одлуке скупштине потписује председник на седници скупштине, одступање од паралелизма форми је неминовно.

Изменама Закона о привредним друштвима утврђено је право акционара акционарског друштава које није јавно, који поседује акције које представљају најмање 5% основног капитала друштва, као и чланова друштва са ограниченом одговорношћу са истим процентом удела, да остваре увид у податке о износу и структури укупне накнаде за сваког директора, односно извршног директора и члана надзорног одбора. Уколико су ти подаци означени као пословна тајна, лица која остварују увид у обавези су да се писмено обавежу да чувају пословну тајну. Овде законодавац користи једнину, те говори о „акционару који поседује" најмање 5% акција друштва да затражи увид (што се сходно примењује и на члана д. о. о.), а не множину, као што је, рецимо, случај када се ради о праву предлагања допуне дневног реда и сл. На основу тога може да се закључи да Закон не даје могућност здруживања, па више акционара или чланова који укупно поседују 5% акција или удела не могу здружено да траже увид у зараду директора, тако да је реч о привилегији појединца са одређеним процентом акција односно удела.

Изменама Закона о привредним друштвима додат је нови пододељак 7.7, којим се уређују накнаде у јавним акционарским друштвима. У образложењу ове измене истакнуто је да је иста донета у складу са одредбама Директиве 828/2017 Европске уније. Закон сада прописује да је јавно акционарско друштво у обавези да има политику накнада директорима и члановима надзорног одбора, ако је управљање друштвом дводомно, која мора да буде јасна и разумљива, као и садржину политике накнада. Такође, прописано је да одбор директора, односно надзорни одбор, ако је управљање друштвом дводомно, или комисија за накнаде, ако је образована, сачињавају једном годишње јасан, свеобухватан и разумљив извештај о свим накнада које је друштво или са њим повезано друштво које послује у оквиру исте групе друштава исплатило или се обавезало да исплати сваком појединим садашњем и бившем члану одбора директора, односно надзорног одбора у последњој пословној години која претходи години у којој се сачињава извештај. Ревизор који обавља ревизију годишњих финансијских извештаја друштва дужан је да изврши ревизију извештаја о накнадама и да о томе сачини извештај који садржи мишљење да ли извештај о накнадама садржи све прописане податке. Исти се доставља скупштини уз извештај о накнадама. Друштво је дужно да извештај о накнадама објави на свој интернет страници након седнице скупштине на којој се расправљало о њему, с тим што он мора да буде бесплатно јавно доступан најмање десет година од дана објављивања на интернет страници друштва. Скупштина друштва одлучује о предложеној политици накнада, коју одбор директора, односно надзорни одбор, ако је управљање друштвом дводомно, предлаже скупштини друштва најмање на сваке четири године. Друштво је дужно да политику накнада која је усвојена на седници скупштине, заједно са датумом одржавања те седнице и резултатима гласања, без одлагања објави на свој интернет страници, при чему политика накнаде мора да буде бесплатно јавно доступна најмање за све време њене примене. Јавна акционарска друштва дужна су да се ускладе са одредбама Закона које се односе на накнаде у јавним акционарским друштвима у року од годину дана од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС" бр. 109/2021).

Дакле, као што се из приложеног види, Закон о изменама и допунама Закона о привредним друштвима („Сл. гласник РС" бр. 109/2021) не прецизира многа питања која су изазивала недоумице у пракси, као и потребу за тумачењима од стране судова и других надлежних органа. Релативно честе и обимне измене поменутог закона, по мишљењу аутора овог текста, требало би да буду замењене значајно ређим, а свеобухватнијим изменама, које би у много већој мери уважавале проблеме који настају приликом примене закона и недоумице у пракси.

Коментар Закона о изменама и допунама Закона о патентима

Изузеће од заштите сертификатом о додатној заштити и измена режима заштите проналаска малим патентом само су неке од новина које су анализиране у овом тексту.

Александра Михаиловић,
помоћник директора у Заводу за интелектуалну својину

У циљу усаглашавања Закона о патентима („Сл. гласник РС” бр. 99/11 и 113/17 – др. закон 95/18 и 66/19) са правним системом Републике Србије и најновијим изменама патентног законодавства Европске уније, као и у циљу отклањања недостатака постојећег законодавног оквира заштите проналазака патентом и малим патентом који су уочени у пракси, Народна скупштина Републике Србије усвојила је на седници одржаној 15. децембра 2021. године Закон о изменама и допунама Закона о патентима („Сл. гласник РС” бр. 123/21), који је ступио на снагу 23. децембра 2021. године (даље: Закон о изменама и допунама).

ИЗУЗЕЋЕ ОД ЗАШТИТЕ СЕРТИФИКАТОМ О ДОДАТНОЈ ЗАШТИТИ

Законом о изменама и допунама прописано је изузеће од заштите сертификатом о додатној заштити и на тај начин извршено је додатно усклађивање раније важећег Закона о патентима са релевантним прописима Европске уније, и то са Уредбом (ЕЗ) број 469/2009 Европског парламента и Савета од 6. маја 2009. године о сертификату о додатној заштити за медицинске производе, која је измењена и допуњена Уредбом (ЕУ) број 2019/933 Европског парламента и Савета од 20. маја 2019. године (даље: Уредба (ЕУ) 2019/933), која је ступила на снагу 1. јула 2019. године на територији Европске уније. Одредбама поменуте уредбе прописано је изузеће од заштите сертификатом о додатној заштити ако се производња или складиштење лекова или медицинских производа врши на територији Европске уније за сврхе извоза.

Институт сертификата о додатној заштити регулисан је у поглављу XI Закона о патентима. Сертификат о додатној заштити је територијално право, односно важи само на територији земље која га је признала. Суштински, сертификат о додатној заштити представља продужење важења патента за највише пет година, и то искључиво за лекове и средства за заштиту биља, који су као производи заштићени патентом. **Разлог за такво продужење трајања заштите за поједине категорије проналазака лежи у томе што те проналаске није могуће комерцијално користити све док надлежно тело не изда дозволу за стављање у промет**. Због тога се битно скраћује трајање ефективне заштите коју патент за лек или средство за заштиту биља пружа носиоцу права. Дакле, носилац права на патент којим је заштићен лек за људе или животиње или средство за заштиту биља не може економски да искоришћава проналазак на тржишту све док не добије одговарајућу дозволу за стављање таквих производа у промет. У Републици Србији дозволу за стављање у промет издаје Агенција за лекове, односно Министарство пољопривреде.

У раније важећем Закону о патентима решење које је правно уређивало питање сертификата о додатној заштити стављало је у неравноправан положај домаће произвођаче генеричких лекова и привредне субјекте у земљама у којима такав сертификат није признат. Наиме, сертификат о додатној заштити, сагласно члану 114. Закона о патентима, забрањује, поред осталог, и обављање припремних радњи за производњу лека или

ЗАКЉУЧАК

Одредбе Закона о изменама и допунама које се односе на сертификат о додатној заштити имаће директан утицај на домаћу фармацеутску индустрију и производњу генеричких лекова. Наиме, домаћи произвођачи лекова неће више бити у неравноправном положају у односу на стране произвођаче, јер ће и током трајања заштите сертификатом за лек на територији Републике Србије моћи да обаве припремне радње за производњу и складиштење тог лека, да би одмах након истека заштите лек могао да се нађе на тржишту Републике Србије. Осим тога, произвођачи генеричких лекова моћи ће да производе такве лекове за извоз у земље у којима не важи заштита сертификатом и док је такав сертификат на снази у Републици Србији. Такође, повећањем тржишне конкуренције и већом понудом лекова пацијенти у Републици Србији имаће приступ лековима по повољнијим ценама. Уз то, измена режима заштите проналазака малим патентом имаће директан утицај пре свега на домаће индивидуалне проналазаче, мала и средња предузећа, али и стране подносиоце, који ће моћи да остваре бржу заштиту за производе који нису ограничени искључиво на њихово конструкционо решење или распоред њихових саставних делова. На тај начин охрабриће се и домаћи привредни субјекти који припадају индустријама које интензивно користе знања (нпр. индустрија информационо-комуникационих технологија) или индустријама које су значајни део наше привреде, а баве се производњом различитих хемијских смеша, да своје производе, који нису конструкциона решења, заштите брже и, са аспекта трошкова, повољнијим обликом заштите у односу на патенте. Законом о изменама и допунама Закона о патентима национални патентни систем усаглашен је са најновијим трендовима на међународном и регионалном нивоу. Поред тога, раније важећи Закон о патентима усаглашен је са правним системом Републике Србије, што је допринело правној сигурности свих корисника патентног система.

ИНГ-ПРО ВЕБИНАРИ У ФЕБРУАРУ

Најважније новине у законима из области образовања – 22. 2. 2022. године

Више информација на страни 26.

Веб-серијал „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ"

Девети део: ***Медијско право у судској пракси*** – 28. 2. 2022. године

Више информација на страни 39.

Веб-серијал „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ"

Девети део: Медијско право у судској пракси

Датум одржавања: **28. фебруар 2022. године**

У деветој епизоди „Прегледа судске праксе" **са адвокатицом Круном Савовић прегледаћемо одлуке које се односе на медијско право.** У питању је уско стручна правна област која регулише правне односе настале деловањем медија. Поред основног закона – Закона о јавном информисању, за наведену област важе и други закони, а пре свих Закон о облигационим односима. Циљ ове епизоде је да прегледамо релевантну и актуелну праксу за област медијског права, као и да кроз велики број примера одредимо границу која раздваја слободу говора и медијског извештавања од заштите грађанских права. Слобода изражавања је суштина демократије, али се тај облик власти темељи и на праву појединца да несметано живи.

*Линкови за премијерни приказ вебинара биће доступни на Инфо-панелу, у оквиру издања **Пропписи.нет**, док је рекризне приказе вебинара моуће погледати у издању Пропписи.нет, у делу под називом „Коментари", у групи „ИНГ-ПРО вебинари".*

Кривично дело изазивање опште опасности у судској пракси

У наставку су подробније анализирана обележја кривичног дела изазивање опште опасности из члана 278. Кривичног законика, уз навођење карактеристичних примера из судске праксе.

Никола Пантелић,
заменик јавног тужиоца у Трећем основном јавном тужилаштву у Београду

Незаобилазни прогрес технике и технологије довео је до њихове свеприсутности у готово свим аспектима живота. Достигнућа тог развоја доносе са собом низ позитивних, али и негативних појава, које значајно могу да угрозе сигурност људи и њихове имовине. Због тога се првенствено ставља акценат на различите превентивне мере (тзв. технопревенције) и правне прописе (рецимо из области управног права), док је улога одредаба из кривичне или прекршајне материје супсидијарног карактера, односно законодавац таквим одредбама указује грађанима на неопходност обазривости при реализацији свих делатности, и оне представљају вид генералне и специјалне превенције. Како су се у пракси јављали случајеви злоупотребе, несавесног и нестручног коришћења поменутих достигнућа, законодавац је у посебном делу кривичног права предвидео поглавље XXV, које носи назив „Кривична дела против опште сигурности људи и имовине", а односи се на чланове 278–288. Кривичног законика („Сл. гласник РС" бр. 85/2005, 88/2005 – испр., 107/2005 – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019).

Заштитни објект у наведеном поглављу јесте општа сигурност људи и имовине, а како та кривична дела имају додирних тачака и са другим кривичним делима (нпр. кривична дела против имовине, кривична дела против здравља људи, кривична дела против животне средине, кривична дела против живота и тела), поставља се питање оправданости њиховог издвајања у посебно поглавље, упркос томе што се у наведеним поглављима претежно штити неко друго добро (живот или имовина). Међутим, како су кључне карактеристике кривичних дела из датог поглавља то што се њиховим извршењем јавља опасност за неодређен број лица или за индивидуално неодређена лица, или пак за индивидуално одређен, али неограничен круг лица, односно за неодређену имовину, као и да она у значајнијој мери од осталих могу да се извршавају из нехата, диференција је оправдана.

Специфичност радње извршења кривичних дела из поглавља XXV Кривичног законика огледа се у томе што се она остварује вршењем општеопасних радњи или предузимањем општеопасних средстава. У питању су радње односно средства подобна да изазову опасност стихијског карактера. Међутим, оно што је, према мишљењу већине домаћих аутора (професори Стојановић, Атанацковић, Перић, Лазаревић, Тахировић и други), кључно обележје кривичних дела против опште сигурности људи и имовине јесте последица. Последица се у погледу дате групе кривичних дела може манифестовати у конкретној и апстрактној опасности. Кривична дела са конкретном опасношћу чине основицу кривичних дела поменутог поглавља, док кривична дела апстрактне опасности постоје само уколико је последица остала таква, наводи професор Чејовић. Како је код једног броја кривичних дела последица, као конкретна опасност, предвиђена као обележје њиховог бића, апстрактна опасност се не утврђује јер представља законодавни мотив инкриминисања, па се таква

Србије из 2006. године. То дело је бланкетног карактера, а мноштво прописа уређује начин предузимања назначених радњи.

Казна затвора од једне до осам година и новчана казна предвиђене су за учиниоца који изврши радњу снабдевену квалификаторном околношћу, односно на месту где је окупљен већи број људи, а радиће се о већем броју људи у смислу тежег облика онда када је окупљено најмање десет лица (схватање Кривичног одељења Врховног суда Србије од 17. 4. 2006. године). Сматра се да није пресудан број лица која су се налазила на месту извршења, већ ће сама околност да је то место намењено окупљању већег броја људи бити довољна (Окружни суд у Београду Кж. 1016/01). Потребно је још напоменути да квалификаторна околност мора да буде обухваћена умишљајем учиниоца.

Законодавац је 2009. године увео још један облик кривичног дела изазивање опште опасности – случај када се дело из првог става учини употребом ватреног оружја, тако да управо средство представља квалификаторну околност. Међутим, неће свако пуцање из оружја представљати биће тог кривичног дела. Иако апстрактно посматрано јесте општеопасна радња, она неће бити довољна уколико није наступила конкретна опасност (Пресуда Окружног суда у Ваљеву Кж. 422/97 од 30. 9. 1997. године). У ситуацији када је окривљени пуцао из пушке и испаљивао хице у ваздух покушавајући да растера голубове, док су се друга лица налазила на удаљености између 100 и 200 метара од њега, неће постојати наведено кривично дело јер не постоји конкретна опасност за живот или тело људи, или за имовину већег обима (Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж1. 4822/2010 од 10. 3. 2011. године). Врховни касациони суд је на становишту да мора да се конкретизује последица предузете радње, односно тачно означи чији живот и тело су доведени у конкретну опасност, где су се тачно налазиле те особе, да ли су у „изузетно прометној улици у насељеном месту" или на другој локацији, као и да ли су, с обзиром на место где су се налазиле, биле у наведеној опасности (идентитет лица не мора да буде познат), односно да ли је конкретна опасност заиста и настала за заштићено добро и за која лица, тј. да ли је могла да настане. Наведени суд није утврдио објективни услов инкриминације – последицу у случају када је окривљени испалио два пројектила у ваздух из пиштоља кроз кухињски прозор свог стана, који се налази на првом спрату стамбене зграде у изузетно прометној улици у насељеном месту, па је донео ослобађајућу пресуду (Пресуда Врховног касационог суда Кзз. 42/2012 од 30. 5. 2012. године). Међутим, окривљени који приликом славља испод шатре испали више хитаца из пиштоља, том општеопасном радњом изазива опасност по живот људи (Пресуда Окружног суда у Београду Кж. 621/94 од 18. 5. 1994. године). Када је кривично дело, према наводима оптужног акта, учињено употребом ватреног оружја, суд не мора да утврђује да ли је окривљени пуцао у правцу тачно одређене особе или особа, јер би се у том случају радило о другом кривичном делу (Решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж1. 830/2019 од 12. 11. 2019. године). Из Пресуде Окружног суда у Београду Кж. 2151/91 од 7. 10. 1991. године произлази да радњу општеопасним средством чини онај који испаљује хице из пиштоља у ваздух, од којих је један прошао кроз стакло и одбио се у собу где су се налазила три лица, јер на тај начин изазива опасност за живот људи.

ИНГ-ПРО
3 ДЕЦЕНИЈЕ
С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

Примена у пракси Закона о бесплатној правној помоћи

Закон о бесплатној правној помоћи донет је како би се сваком лицу омогућио делотворан и једнак приступ правди грађана, с обзиром на то да немају сви једнаке могућности да сносе трошкове ради остварења својих права, а примењује се на грађане – кориснике који право на бесплатну правну помоћ нису остварили према другим законима.

Весна Мартиновић,
судија Управног суда

Појам бесплатне правне помоћи дефинисан је у члану 3. Закона о бесплатној правној помоћи („Сл. гласник РС” бр. 87/2018- даље: Закон), где се наводи да је бесплатна правна помоћ она правна помоћ коју корисник остварује без накнаде, сагласно одредбама тог закона, и то у смислу бесплатне правне подршке и бесплатне правне помоћи и у прекограничним споровима. Сходно одредбама наведеног закона дефинисани су појмови тражиоца бесплатне правне помоћи, корисника и пружаоца бесплатне правне помоћи, па је тако тражилац бесплатне правне помоћи лице које подноси захтев, док је корисник лице које је остварило право на бесплатну правну помоћ и којем се она пружа. Уз то, пружалац бесплатне правне помоћи је лице које је поменутим законом овлашћено да пружа бесплатну правну помоћ и уписано је у Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи (даље: Регистар). Бесплатну правну помоћ најчешће у пракси пружа адвокатура, али и служба правне помоћи у јединицама локалне самоуправе, али на основу одредби закона које уређују право азила и забрану дискриминације бесплатну правну помоћ могу да пружају и удружења, затим адвокати у њихово име, као и дипломирани правници, који бесплатну правну помоћ могу да пружају у служби правне помоћи у јединици локалне самоуправе или у име удружења само у оквиру овлашћења која су дипломираним правницима одређена законом.

Услови под којима може да се оствари право на бесплатну правну помоћ

Да би у пракси дошло до примене одредби Закона о бесплатној правној помоћи, потребно је да је лицу потребна бесплатна правна помоћ, али и да оно поднесе захтев за одобравање исте. Законом о бесплатној правној помоћи прописани су услови под којима може да се оствари право на бесплатну правну помоћ. Наиме, лице које има потребу за бесплатном правном помоћи, а држављанин је Републике Србије, поред држављанства, треба да буде и корисник права на новчану социјалну помоћ. Термин „корисник права на новчану социјалну помоћ” односи се на лица која остварују новчану помоћ према одредбама закона којим се уређује социјална заштита, или је потребно да лице остварује новчану социјалну помоћ као корисник права на дечји додатак према одредбама закона којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице, односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен тим законима (сходно члану 4. Закона). Треба имати у виду да се лице против којег тражилац бесплатне правне помоћи покреће поступак заштите од насиља у породици или други поступак заштите не сматра чланом породице, односно заједничког домаћинства, а приходи и имовина лица против којег се покреће поступак заштите не утичу на право тражиоца да оствари право на бесплатну правну помоћ, ако он испуњава услове прописане законом. Поред наведеног, прописан је још један услов који би требало да

Србија и јединица локалне самоуправе тако што јединица локалне самоуправе исплаћује пружаоцу – адвокату целокупну накнаду, а затим доставља Министарству захтев за исплату 50% исплаћене накнаде, као и оверени коначни обрачун накнаде за пружену бесплатну правну помоћ. Након што претходно прибави мишљење пружалаца, министар прописује поступак плаћања накнаде за бесплатну правну помоћ коју пружају адвокати за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора.

Могуће је и пројектно финансирање из јавних прихода (члан 42. Закона) тако што средства која су намењена пројектном финансирању бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке, која се обезбеђују из јавних прихода, могу да се пренесу само пружаоцу који је према Закону уписан у Регистар, али и адвокатским коморама. Поводом пројектног финансирања расписује се јавни позив, односно јавни конкурс.

Враћање примљених средстава прописано је чланом 43. и односи се на право Републике Србије да од корисника захтева враћање средстава која су исплаћена за правну помоћ коју су пружили адвокати за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора, и то у тачно одређеним случајевима:

1) ако је коришћење бесплатне правне помоћи коју су пружили адвокати, састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора остварено на основу нетачних или неистинитих података;

2) ако корисник није пријавио промену стања, а она је могла да изазове укидање решења о бесплатној правној помоћи;

3) ако је при надзору над спровођењем Закона (члан 53) утврђена злоупотреба права корисника на бесплатну правну помоћ коју пружају адвокати, на састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спорова;

4) ако је право на новчану социјалну помоћ или дечји додатак престало због исхода поступка у ком су адвокати пружили бесплатну правну помоћ.

У случају кад је у поступку одлучено у корист корисника, а орган који је водио поступак одлучио је да трошкове поступка накнади супротна странка, адвокат и посредник су, пошто наплате трошкове поступка, дужни да врате новчана средства која су им исплаћена за пружену бесплатну правну помоћ или посредовање у решавању спора, изузев ако наплата трошкова није могућа. С друге стране, пружаоци су дужни да се брину о накнади и наплати трошкова поступка према правилима струке и с пажњом доброг стручњака.

На средствима која су корисник и пружалац дужни да врате установљава се заложно право Републике Србије према правилима о залози на потраживањима – у висини накнаде исплаћене за бесплатну правну помоћ коју је пружио адвокат за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора. Уз то, Република Србија је дужна да 50% средстава која су враћена за бесплатну правну помоћ коју су пружили адвокати за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора одмах уплати јединици локалне самоуправе из буџетског раздела министарства надлежног за послове правосуђа. Након прибављеног мишљења пружалаца министар ближе прописује начин на који се враћају примљена новчана средства и поступак њиховог враћања. Наведене одредбе сходно се примењују и на бесплатну правну помоћ коју је пружила служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе и која је, сходно томе, финансирана из буџета јединице локалне самоуправе.

Закључак

На основу свега изнетог може да се закључи да је Законом о бесплатној правној помоћи и другим наведеним прописима увелико регулисана скоро свака ситуација у којој би учесници могли да се нађу. Трошкови поступка увек су били посебна тема и предмет многих расправа, па ни овај пут то није могло да се избегне, посебно приликом заступања у грађанским споровима и у вези са трошковима путовања. Међутим, успешном сарадњом и са мало добре воље органа управе који одлучују о наведеном, и за дату ситуацију може да се пронађе компромисно решење за све учеснике.

Начини и услови за утврђивање смрти, преузимање тела умрлих лица и друга питања

Питања у вези са утврђивањем времена и узрока, као и обдукције умрлих лица, регулисана су примарно Законом о здравственој заштити, али су ближе појашњена и подзаконским актима, на првом месту Правилником о медицинским критеријумима, начину и условима за утврђивање смрти.

Др Душан Рајаковић,
спец. менаџмента здравствених установа

Утврђивање времена и узрока смрти

Време и узрок смрти утврђују се на основу непосредног прегледа умрлог лица. Утврђивање времена и узрока смрти може да обави само доктор медицине. За лица умрла у здравственој установи време и узрок смрти утврђују се у здравственој установи, па се о томе обавештава надлежни орган јединице локалне самоуправе (матична служба). Исти орган надлежан је да одреди доктора медицине за стручно утврђивање времена и узрока смрти умрлих изван здравствене установе и издавање потврде о смрти. Доктор медицине дужан је да у року од 12 сати од примљеног позива изврши непосредан преглед умрлог лица и утврди време и узрок смрти. Медицински критеријуми, начин и услови за утврђивање смрти уређују се Законом о пресађивању људских органа. У наставку текста биће више речи о узимању људских органа од умрлог лица.

Доктор медицине који врши непосредан преглед умрлог лица ради утврђивања времена и узрока смрти, било да је смрт наступила у здравственој установи било на неком другом месту, дужан је да без одлагања о смртном случају обавести надлежну организациону јединицу Министарства унутрашњих послова – ако није у могућности да утврди идентитет умрлог лица, ако прегледом умрлог лица утврди повреде или на други начин посумња у насилну смрт или ако на основу расположивих медицинских чињеница не може да утврди узрок смрти. У наведеним случајевима доктор медицине који врши непосредан преглед умрлог лица неће издати потврду о смрти док надлежни орган не донесе одлуку у вези са обдукцијом.

Здравствена установа је дужна да обавести пунолетног члана породице о времену смрти, а надлежни доктор медицине о узроку смрти пацијента одмах, а најкасније у року од шест сати од утврђивања смрти, као и да пунолетном члану породице обезбеде непосредан приступ телу умрлог лица ради провере идентитета. Иако је наведена одредба императивног карактера, у циљу спречавања ширења епидемије неретко се члановима породице ускраћује приступ телу умрлог услед компликација изазваних вирусом ковид-19. Члан породице може да одбије непосредан приступ телу умрлог лица, о чему се сачињава службена белешка, коју потписује члан породице умрлог лица.

Обдукција умрлих лица

Као посебна мера утврђивања узрока и порекла смрти умрлих лица, врши се обдукција. Обдукција се обавезно врши:

1. на лицу умрлом у здравственој установи уколико није утврђен узрок смрти;

2. ако смрт чији узрок није могуће јасно утврдити из постојеће медицинске документације наступи у року од 24 сата од пријема лица у здравствену установу;

3. на мртворођеном детету и новорођенчету које је умрло у здравственој установи одмах након рођења или током лечења;

се ископавање и преношење посмртних остатака умрлог лица спроводе на одговарајући начин и под предвиђеним условима. Лице које ради на ископавању посмртних остатака умрлог лица не сме да има повреде у смислу рана, краста или посекотина на рукама и дужно је да за време ископавања носи личну заштитну опрему. Такође, важи обавеза да на ископавању посмртних остатака умрлог лица може да ради само лице које је вакцинисано против акутног вирусног хепатитиса Б. Након ископавања посмртних остатака умрлог лица мора да се изврши дезинфекција сандука, посмртних остатака, гробног места и непосредне околине биоцидним производом.

Превозна средства за преношење посмртних остатака умрлог лица јесу погребно возило, авион, брод и железнички вагон. Преношење посмртних остатака умрлог лица може да се обавља погребним возилом које има посебну опрему за ту намену. Преношење посмртних остатака умрлог лица авионом у редовном ваздушном саобраћају може да се врши само у одређеном простору (багажнику), под условом да је тај простор на погодан начин одвојен од простора за путнике. Преношење посмртних остатака умрлог лица бродом може да се изврши у посебно одређеном и одвојеном бродском простору, у ком не сме да се превози ништа друго, осим ствари које се сврставају у опрему умрлог лица, а у случају да се посмртни остаци умрлог лица преносе бродом који превози путнике, преношење може да се обави само у посебној кабини, односно другој бродској просторији, неприступачној за путнике, у којој се не превозе друге ствари. Преношење посмртних остатака умрлог лица железничким вагоном може да се врши само у посебном затвореном вагону или у отвореном железничком вагону – ако су посмртни остаци умрлог лица смештени у погребно возило, с тим што у једном вагону могу да се преносе посмртни остаци више лица или да се смести више погребних возила. Сва саобраћајна средства, односно простор који је одређен за преношење посмртних остатака умрлог лица, након обављеног превоза морају да се оперу и дезинфикују.

ИНГ-ПРО ВЕБИНАРИ У ФЕБРУАРУ

Најважније новине у законима из области образовања – 22. 2. 2022. године

Више информација на страни 26.

Веб-серијал „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ"

Девети део: ***Медијско право у судској пракси*** – 28. 2. 2022. године

Више информација на страни 39.

***Електронски часопис* ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ", електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца", „Календар правних аката" и „Регистар прописа".

Тренутно се у издању налази преко 1.100 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Објављивање плана набавки на које се Закон о јавним набавкама не примењује

П: *Да ли постоји обавеза да се план набавки на који се Закон о јавним набавкама не примењује објаси на интернет страници наручиоца?*

О: У складу са чланом 88. Закона о јавним набавкама, план јавних набавки и све његове касније измене или допуне наручилац објављује на Порталу јавних набавки и на својој интернет страници у року од десет дана од дана доношења. Дакле, Закон садржи само правила која се односе на план јавних набавки, али не и правила која се односе на план набавки на које се Закон не примењује, па се у том смислу обавеза објаве плана набавки на које се Закон не примењује регулише интерним актом наручиоца, а у складу са чланом 49. став 2. Закона о јавним набавкама. С друге стране, постоји обавеза да се акт из члана 49. став 2. Закона објави на интернет страници.

Повреда конкуренције у поступку јавне набавке

П: *Два повезана привредна субјекта учествују у поступку јавне набавке и подносе две понуде. Реч је о две економски најповољније понуде, с тим што је понуђач са нижом понудом одустао, па је наручилац позвао другопласираног понуђача да закључи уговор. Да ли трећи понуђач има основ да, с обзиром на наведено, поднесе захтев за заштиту права?*

О: Сама чињеница да су два лица повезани привредни субјекти не значи да постоји повреда конкуренције, али могу да постоје основи сумње за то. Приликом подношења понуде, а сагласно Правилнику о садржини конкурсне документације, оба понуђача дала су у својим понудама изјаву о интегритету, којом су под пуном материјалном и кривичном одговорношћу потврдили да су понуду у том поступку јавне набавке поднели независно, без договора са другим понуђачима или заинтересованим лицима и да гарантују тачност података у понуди.

Поред тога, чланом 144. став 1. тачка 5) ЗЈН прописано је да наручилац одбија понуду као неприхватљиву ако утврди да постоје ваљани докази о повреди конкуренције, што може да буде случај у конкретној ситуацији.

Да ли захтевом за заштиту права може успешно да се оспори додела уговора у конкретном случају, не може са сигурношћу да се каже јер није извесно како би Републичка комисија за заштиту права гледала на евентуалну обавезу, али и овлашћења наручиоца да утврди повреду конкуренције, што не значи да можда епилог евентуалног ЗЗП-а не би био успешан. Оно што свакако стоји на располагању јесте пријава Републичкој комисији за заштиту конкуренције, која, сходно овлашћењима из члана 235. Закона о јавним набавкама, али и овлашћењима из Закона о заштити конкуренције, може да утврди повреду конкуренције (договор понуђача у поступку јавне набавке), као и да, уколико утврди такву повреду, изрекне меру забране учешћа у поступку јавне набавке у трајању до две године.

ЗАКОН О ЗАШТИТИ ПОТРОШАЧА

Рекламација и начин решавања рекламације

П: *Према члану 55. став 10. Закона о заштити потрошача, уколико се потрошач у прописаном року не изјасни, сматраће се да није сагласан са предлогом продавца. Дакле, продавац је прихватио рекламацију и предложио решење, а потрошач није одговорио у року од три дана од пријема одговора, па се сматра*

Обвезник годишњег пореза на доходак грађана дужан је да за остварени доходак у години за коју се врши утврђивање пореза поднесе пореску пријаву са тачним подацима надлежном пореском органу по истеку те године, а најкасније до 15. маја наредне године.

РАДНО ПРАВО

Прерасподела радног времена и ноћни рад

П: *Уколико је радно време код послодавца организовано тако да нема треће смене, а по прерасподели радног времена део радника ради ноћу у току једног дела године (током грејне сезоне), док остатак године не ради уопште, при чему је у складу са прерасподелом плаћен као да ради, да ли се такво радно време сматра ноћним радом и тако плаћа или се сматра радом по прерасподели радног времена и плаћа нормално?*

О: Без обзира на то да ли се одвија у редовном раду или у прерасподели, ноћни рад је рад који се обавља у време од 22 часа до 6 часова наредног дана. У прерасподели се часови ноћног рада рачунају номинално као часови за расподелу. Међутим, када се врши обрачун зараде, тај ноћни рад мора посебно да се плати, односно, без обзира на то да ли је у редовном раду или у прерасподели, ноћни рад представља посебан – отежан услов рада, који се, као такав, плаћа најмање 26% више. Дакле, у прерасподели часови рада ноћу рачунају се номинално као часови, али се плаћају као ноћни рад, што значи са увећањем од 26% у складу са Законом о раду.

Случајеви примене критеријума за одређивање који запослени представља вишак

П: *Послодавац има више запослених на истом радном месту, али у различитим местима рада. Због недовољног обима посла на радном месту у једном месту рада одлучено је да се запослени прогласи вишком и на тај начин укине радно место у само том месту рада. Да ли би проглашење тог запосленог вишком било законито и да ли постоји обавеза да се примене критеријуми за проглашење вишка?*

О: У Закону о раду, у члану 155. став 1. тачка 4), прописано је да *Програм нарочито садржи: критеријуме за утврђивање вишка запослених.*

У складу са одредбама наведеног закона, али и ставовима судске праксе, примена критеријума приликом утврђивања вишка од значаја је када није укинуто радно место, али је дошло до смањења броја запослених. Дакле, само је за некима од запослених престала потреба, али не за свим запосленима.

Из Пресуде Врховног касационог суда Рев2. 214/21 од 19. 2. 2021. године: *Критеријуми за утврђивање вишка запослених примењују се у случају доношења програма за решавање вишка запослених или у ситуацији када се правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места смањује број извршилаца на одређеном радном месту.*

Ако је радно место укинуто само у једном месту где послодавац обавља делатност, тј. само на једној локацији, али то исто радно место постоји у другом месту где се обавља процес рада, послодавац треба да примени критеријуме кад одлучује који запослени представљају вишак. Наиме, постоји могућност да запослени који је радио на радном месту које је укинуто на једној локацији буде сагласан да ради у другом месту где то радно место није укинуто. Дакле, без примене критеријума решење о отказу на иницијативу послодавца је незаконито.

Почетак примене анекса уговора о раду

П: *Измењен је Правилник о организацији и систематизацији послова, при чему та измена ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли. Мењају се поједини послови, елементи за обрачун зараде и други услови рада, па постоји обавеза да се закључују анекси уговора о раду. Који је најранији дан од када анекси могу да се примењују у датом случају?*

О: Када је општи акт ступио на правну снагу, нема сметње да се истог дана учини понуда запосленом. Анекс уговора о раду сматра се закљученим када га потпишу овлашћено лице у име послодавца и запослени. Анекс не може да се примени ретроактивно, већ само за убудуће.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом…" бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана социјалне правде

Контроверзност појма социјална правда, теоретски приступи и примена у пракси кроз историју, борба за остварење социјалне правде кроз најразличитије покрете, као и могућности новог друштва да ту борбу одржи, прихвати и превреднује само себе, размотрени су у овом тексту.

Значај социјалне правде

„Основни узрок сиромаштва је социјална неправда и лоша влада која га подстиче" –

Колин Пауел, први Афроамериканац који је био државни секретар САД

Када је потребно заокупити гласачко тело и убедити јавно мњење у добре намере, и политичари и аналитичари хватају се за социјалну правду као врхунски идеал ком свако, а нарочито демократско друштво треба да тежи. Међутим, ако се већ тако често употребљава, важно питање је имају ли и грађани и они који их воде идеју о томе шта је социјална правда и чему она служи. Политичке теорије упућују на то да је **социјална правда концепт праведности између појединца и друштва у смислу једнаке доступности могућностима и благостању**, при чему друштвена заједница својим програмима и акцијама показује солидарност са свим угроженим појединцима и групама – особама са инвалидитетом, мигрантима, сиромашнима или дискриминисанима због нације, вере, расе, пола, сексуалности, статуса у друштву или нечег другог. То је процес којим се обезбеђује испуњење друштвених улога појединаца, чиме се добијају шансе за личну афирмацију, а самим тим и свеопшти бољитак. Дакле, социјална правда треба да омогући сваком појединцу да, без обзира на порекло и особине, оствари своје потенцијале, при чему ће му средства за то бити доступна, а услови омогућени као и онима који самим рођењем све то већ имају.

Према проценама Међународне организације рада (даље: МОР) тренутно **око две милијарде људи у свету живи у социјално осетљивим условима**, од којих многи живе у ратом погођеним подручјима. Од тога је више од 400 милиона људи узраста од 15 до 29 година[1].

Наведени подаци МОР-а, али и сопствено искуство показују нам да ту племениту идеју ипак није могуће остварити у већини друштава широм света због израженог сиромаштва међу земљама или класа унутар саме земље, недовољности ресурса и сл., нарочито не без изузетне посвећености владе, њених институција и појединаца. Колико често у медијима освану наслови да су извршитељи иселили петочлану породицу из стана због неплаћених рачуна за струју или да напредан ученик није могао да оде на међународно такмичење

а само од искрене преданости решавању тог проблема зависи да ли ће се она успоставити. То значи да добробит већине мора да буде изнад добробити оних којима ће успостављање социјалне правде највише да смета.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

[1] https://www.minrzs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/medjunarodni-dan-socijalne-pravde
[2] https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-56125172
[3] https://www.noviplamen.net/glavna/sta-nije-socijalna-pravda/
[4] https://www.un.org/en/observances/social-justice-day
[5] https://www.noviplamen.net/glavna/sta-nije-socijalna-pravda/
[6] „Трактат о социјалној правди и правичности", Зоран Стојиљковић, Факултет политичких наука, Универзитет у Београду, Српска политичка мисао број 1/2018., год. 25. вол. 59, стр. 41–58
[7] Ибид.
[8] https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-56125172:
[9] https://www.noviplamen.net/glavna/sta-nije-socijalna-pravda/
[10] https://www.politika.rs/scc/clanak/41761/Revolucija-68/aslede-bunta
[11] https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-56125172
[12] http://www.centaronline.org/sr/dogadjaj/11878/socijalna-pravda-u-srbiji-danas
[13] https://www.minrzs.gov.rs/sr/aktuelnosti/vesti/medjunarodni-dan-socijalne-pravde

ИНГ-ПРО ВЕБИНАРИ У ФЕБРУАРУ

Најважније новине у законима из области образовања – 22. 2. 2022. године

Више информација на страни 26.

Веб-серијал „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ"

Девети део: ***Медијско право у судској пракси*** – 28. 2. 2022. године

Више информација на страни 39.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција ***Моје каматне стопе***, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постизао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Форензичка анализа гласа и идентификација говорника

У низу текстова о фонетској форензици овај текст посвећен је могућностима и условима перцепције гласа, квалитету звука и могућностима да се исти побољша, као и улози спектограма у том смислу.

Могућности и услови перцепције гласа

Сигурно је свако од нас бар једном у животу играо дечју игрицу „Глувих телефона", када учесници треба да пренесу поруке једни другима тако што их шапућу на уво, при чему сваким преносом додају и нешто своје. Што је порука дужа, то је било теже пренети је у целини, а нарочито зато што се шапутање тешко чује и разуме. То наликује ономе са чим се суочавају форензичари када треба да анализирају неки аудио-снимак и издвоје и идентификују глас. Бука у позадини, јачина гласа говорника, лош квалитет снимка и бројни други фактори ометају истрагу и утврђивање починилаца. Када се коначно и издвоји сам глас, форензичар треба да утврди његов квалитет и да га припише одређеном говорнику, а који је то корпус знања који форензичар мора да поседује да би успешно идентификовао говорника са снимка издвојили смо у тексту у претходном броју овог часописа.

Да би могао да идентификује говорника са мањим или већим поуздањем, потребно је да форензичар обави подробну анализу гласа, чија је сржу ствари савладавање вештине да се **препознају типови гласа у различитим условима снимања**. Како је Џон Ослон истакао у својој студији, неки фонетичари фаворизују аутоматску процедуру за обављање тих задатака, углавном коришћењем **спектрограма**, **кепстралне анализе говорног сигнала**, **линеарног предиктивног кодирања**[1] и слично, при чему аналитичке методе обухватају алгоритме засноване на Бајесовој теореми, која подразумева процедуру ажурирања вероватноће неког догађаја на основу нових сазнања (када се прикупе нови докази)[2]. Међутим, **Међународно удружење за форензичку фонетику и акустику** истиче да је најпоузданији комбиновани приступ, тј. да одличан форензичар користи не само софтвер и инструменте, већ и своје ухо. Веома важно питање у том смислу је како да се на суду уваже аргументи форензичара уколико сам није способан да чује разлику између два гласа и да је опише технички.

Већина теорија слаже се у томе да постоји само неколико типова гласа, при чему један глас може да буде комбинација типова, што може да се манифестује на много различитих начина. С друге стране, **глас** настаје вибрирањем гласница, при чему настају експлозивни, сливени или струјни гласови. Квалитет гласа варира у зависности од тога колико је глотис отворен или затворен. Како је то сликовито представио Џон Олсон, да би се лакше

степени суд, на основу члана 16. став 1, члана 84. ставови 1. и 2, члана 237. став 1. и члана 407. став 1. тачка 2) ЗКП, донео одлуку као у изреци решења. Поред тога, имајући у виду наводе жалбе, а супротно закључку првостепеног суда, основано је жалбом указано на то да је према стању доказа у спису приватни тужилац предметни аудио-видео запис сачинио мобилним уређајем који је држао у десној руци, при чему је био у видном пољу окривљеног, да је окривљени видео да приватни тужилац снима мобилним уређајем и да му је упутио инкриминисане речи, чиме је пристао да речи које је упутио приватном тужиоцу и његов лик буду забележени на аудио-видео запису. Имајући у виду све наведено, те одредбу члана 138. став 1. ЗКП, којом је прописано да се доказивање исправом врши читањем, гледањем, слушањем или увидом у садржај исправе на други начин, као и става 4. истог члана, којом је прописано да се веродостојност садржаја осталих исправа утврђује извођењем других доказа и оцењује се у складу с чланом 16. став 3. ЗКП, по оцени поменутог суда погрешан је закључак првостепеног суда да се у конкретном случају ради о доказу који је по начину прибављања у супротности са законом, због чега не може да буде коришћен у кривичном поступку.

Значај форензичке анализе гласа

Ако су сви надлежни свесни како ситни трагови могу да доведу до крупних решења, онда и те како треба да постану свесни значаја форензичких анализа у области лингвистике, а посебно фонетике када су у питању аудио-снимци или сведочења. У свету је то одавно тако, а специјализоване лабораторије раде на усавршавању метода и средстава за поуздано или бар поузданије идентификовање гласа, док су у Републици Србији таква стремљења тек у свом зачетку, ако их уопште има. Због тога треба апеловати на институције и појединце да се ради на имплементирању светских достигнућа у области форензичке лингвистике код нас преко универзитета, истражних органа и специјализованих лабораторија.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

1 „Forensic Linguistics“, John Olsson, Continuum International Publishing Group London 2008, стр. 181
2 https://e-statistika.rs/Dictionary/bajesova-teorema
3 „Forensic Linguistics“, John Olsson, Continuum International Publishing Group London 2008, стр. 181
4 Ибид
5 Ибид
6 Ибид
7 Ибид
8 Ибид
9 „Граматика српскога језика – уџбеник за I, II, III I IV разред средње школе”, друго, прерађено издање, Живојин Станојчић и Љубомир Поповић, Завод за уџбенике и наставна средства Београд 1992, стр. 33.
10 https://milicavukovic.yolasite.com/resources/Fonetika/Fonetika%20-%20skripta.pdf
11 Ибид
12 Ибид
13 Ибид

Електронски часопис **ПОСЛОВНИ САВЕТНИК**

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.200 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За претплату и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Преглед прописа...

ИЗДВАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

РАДНИ ОДНОСИ, БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

- Правилник о измени и допуни Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад („Сл. гласник РС” бр. 130/2021 од 29. 12. 2021)
- Правилник о измени и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању вештачким оптичким зрачењима („Сл. гласник РС” бр. 130/2021 од 29. 12. 2021)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању електромагнетском пољу („Сл. гласник РС” бр. 130/2021 од 29. 12. 2021)
- Уредба о одређивању компетенција за рад службеника у органима аутономних покрајина и јединицама локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Посебан колективни уговор за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 3/2022 од 12. 1. 2022)
- Правилник о изменама Правилника о условима за издавање лиценци за обављање послова у области безбедности и здравља на раду („Сл. гласник РС” бр. 5/2022 од 14. 1. 2022)
- Уредба о одређивању компетенција за рад државних службеника („Сл. гласник РС” бр. 9/2022 од 21. 1. 2022)

СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

- Закон о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС” бр. 130/2021 од 29. 12. 2021)
- Уредба о централизованом обрачуну примања запослених, изабраних и постављених лица код корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Уредба о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, јединственим методолошким принципима и јединственом кодексу шифара за унос података у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у децембру 2021. године („Сл. гласник РС” бр. 133/2021 од 31. 12. 2021)
- Решење о утврђивању месечне основице доприноса за лица укључена у обавезно осигурање, на коју се обрачунава и плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање у 2022. години („Сл. гласник РС” бр. 133/2021 од 31. 12. 2021)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о изменама и допунама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2021. годину („Сл. гласник РС” бр. 129/2021 од 28. 12. 2021)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Правилник о ценама лабораторијских здравствених услуга на примарном, секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Правилник о изменама Правилника о највишем износу накнада трошкова за медицинско-техничка помагала која се издају на терет средства обавезног здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Уредба о Плану здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања у Републици Србији за 2022. годину („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Правилник о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2022. годину („Сл. гласник РС” бр. 133/2021 од 31. 12. 2021)
- Уредба о измени Уредбе о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС” бр. 7/2022 од 17. 1. 2022)

Преглед прописа...

- Уредба о привременој мери ограничавања цене гаса и надокнади разлике у цени природног гаса набављеног из увоза или произведеног у Републици Србији у случају поремећаја на тржишту природног гаса („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Уредба о еко-дизајну производа који утичу на потрошњу енергије („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

- Закон о иновационој делатности („Сл. гласник РС” бр. 129/2021 од 28. 12. 2021)
- Закон о изменама и допуни Закона о посебним овлашћењима ради ефикасне заштите права интелектуалне својине („Сл. гласник РС” бр. 129/2021 од 28. 12. 2021)
- Закон о измени Закона о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама („Сл. гласник РС” бр. 130/2021 од 29. 12. 2021)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцима тромесечних извештаја о реализацији годишњег, односно трогодишњег програма пословања јавних предузећа („Сл. гласник РС” бр. 131/2021 од 30. 12. 2021)
- Уредба о подстицајима инвеститору да у Републици Србији производи аудио-визуелно дело („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Правилник о условима које треба да испуњава комунални милиционар да би могао да врши послове мерења буке пореклом из угоститељских објеката („Сл. гласник РС” бр. 132/2021 од 30. 12. 2021)
- Одлука о изменама и допунама Правилника о условима за категоризацију радијационих делатности („Сл. гласник РС” бр. 133/2021 од 31. 12. 2021)
- Правилник о садржини пријаве, начину вођења Евиденције удружења и савеза удружења за заштиту потрошача и условима за упис („Сл. гласник РС” бр. 9/2022 од 21. 1. 2022)

... донетих између два броја

Календар важења правних аката

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	Службени гласник	Датум примене
Закон о потврђивању Уговора о социјалној сигурности између Владе Републике Србије и Владе Квебека	„Сл. гласник РС – Међународни уговори” бр. 9/2021	Уговор ступа на снагу 1. 2. 2022.
Закон о социјалној карти	„Сл. гласник РС” бр. 14/2021	примењује се од 1. 3. 2022.
Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја	„Сл. гласник РС” бр. 105/2021	примењује се од 16. 2. 2022.
Правилник о допунама Правилника о декларисању, означавању и рекламирању хране	„Сл. гласник РС” бр. 118/2020	одредбе члана 1. став 1. и чланова 2. и 4. примењују се од 1. 3. 2022.
Закон о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана	„Сл. гласник РС” бр. 118/2021	члан 7. овог закона примењује се од 1. 3. 2022.
Закон о изменама и допунама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање	„Сл. гласник РС” бр. 118/2021	члан 7. овог закона примењује се од 1. 3. 2022.

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

ИНГ-ПРО

3 ДЕЦЕНИЈЕ

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА